

105 I 40 r/3

Afskrift af Nyhedsmagasinet den 7. november 1979 efter
Radioavisen kl. 12.30

Vi begynder med NATOs atombevæbning.

Karl Otto Brix og Bent Nørgaard har haft udenrigsminister
Kjeld Olesen i studiet, hvor han blev spurgt, om det er
helt uden grund, at visse kredse i NATO ønsker nye atom-
bærende raketter placeret i Vesteuropa?

Kjeld Olesen:

Det er bestemt ikke uden grund, at hele denne debat er
kommet op fra, at man i sin tid nedsatte ekspertgrupperne,
der nu er færdige med deres arbejde, således at det går
over til politisk behandling, og det sker jo endeligt
på mødet i december måned i NATO. Sagen er jo den, at
der er foregået en vældig udvikling i Warszawa-pagten.
Jeg tænker dels på det, vi kalder de konventionelle
styrker, hvor de kvalitativt er blevet forøget igennem
de senere år, og jeg tænker især på det, man jo kalder
mellemdistance-raketterne af forskellige slags, og
det, der skinner mest i øjnene, er den opbygning, der har
været igang og stadig er i gang. I Sovjetunionen med det,
der hedder SS-20. Disse våben, der har en lang rækkevidde
og hver indeholder tre atombomber med stor præcision.

Intw:

Det lyder som om, Kjeld Olesen, at det er ganske rimeligt
at indføre de nye raketter?

Kjeld Olesen:

Det kan ud fra logisk betragtning synes rimeligt, at man
så hele tiden ud fra balancesynspunktet - så må vi også, for-
di på mellemdistance-raketterne der ligger NATO bagefter

men - og det er det, der er med til - skal vi sige at komplicere spørgsmålet, eller der må være andre faktorer, der kommer ind. Målet for alle vore bestræbelser må jo være afspænding og nedrustning.

Intw:

Men kan de få folk til at forstå det, når der bestandig sker en oprustning?

Kjeld Olesen:

Jeg håber, at jeg kan få folk til at forstå, at der altså er sket den udvikling i Warszawa-pagten. Det fortæller alle kendsgerninger, og det lægger man ikke skjul på. Det ligger jo således, at man i sit program har, at man bygger 50 nye SS-20 hvert eneste år, og man kan jo nok se, hvor det engang kan ende henne. Det, som bør være bestræbelsen for NATO i det, der nu ligger for - det er, at man så hurtigt som overhovedet muligt kommer hen i en forhandlings-situation. Og der ved vi jo, at vi har været igennem det, der hedder SALT-II - der er man færdige med forhandlingerne, og det drejer sig om de strategiske, langtrækkende missilier, og det skal nu ratificeres i Washington, og så var det meningen, at man skulle gå over i SALT-III. Men der finder jeg - uden at vi nu har diskuteret det endeligt igennem - i vores folketingsgruppe - der finder jeg, at det er meget nødvendigt, at vi så hurtigt som muligt og uafhængigt af en kommende SALT III forhandling direkte går ind i for-handlinger omkring dette problem, der hedder mellem-distance-raketter.

Intw.:

Når nu Danmark f.eks. tager medansvar for at der placeres disse mellemdistance-raketter i Vesteuropa, kunne man så ikke lige så godt placere dem på dansk jord?

Hvad er forskellen?

Kjeld Olesen:

Der er en meget væsentlig forskel. Sagen er nemlig den, at vi i dag har et eksisterende balancemønster, der har i sig, at Norden er atomfrit. I det øjeblik at vi måtte sige ja til at anbringe sådanne nogle våben på dansk jord, så ville den balance blive forstyrret - den vil betyde en tilbagevenden til en tid, vi ikke skal tilbage til, og alene af den grund - nej til atomvåben på dansk grund.

Intw:

Jammen hvad er forskellen om raketterne - affyringsramperne står ved Hamborg eller ved Padborg?

Kjeld Olesen:

Der er den forskel, at vi i realiteten kan sige, at der er ikke atomvåben i de nordiske lande. Der er i sikkerhedspolitik det, der kan gøres op i tal, analyser, statistik - der er den politiske side, der i høj grad også indeholder skal vi sige det psykologiske monument, og her spiller psykologien en meget stor rolle.

Intw:

En ting er, Kjeld Olesen, at man stadigvæk som en atomfri zone - det har man jo gjort hidtil, og det er en anerkendt politik - men det drejer sig om, det er altså placeringen af raketter i Danmark eller i Norge. Det er placering af raketter i Vesttyskland, Holland eller Belgien, eller hvor det nu måtte være, og det vil sige, man placerer dem altså steder, hvor der i forvejen findes atomraketter. Hvorfor kan man ikke uden videre sige ja til det, når det bare sådan er et balancespørgsmål?

Kjeld Olesen:

Fordi, der er tale om i NATO et samarbejde mellem 15 nationer, og der har været et udpræget ønske om, at man her skulle diskutere det igennem på ministermodet, der skal være i december måned og her nå frem til en beslutning, og det

vil sige, at vi selvfølgelig godt kan sende afbud. Det kan man forestille sig - sige, det vil vi ikke have noget at gøre med - vi kan sige, som statsministeren udtrykte det i TV igår, "at da vi ikke har atomvåben på dansk grund, så kan vi jo ikke anbefale andre at gøre det samme." Men realiteten er ganske simpelt en anden. For det her drejer sig også om det spørgsmål, der hedder, at forudsætningen for at vi kan komme videre i en afspænding, det er, at vi har mest mulig ro på overfladen, altså at vi organisatorisk har Warszawapagten og NATO, der over for hinanden kan finde frem til løsninger. Hvis der opstår uro inden for NATO-samarbejdet - og jeg vil endda også sige inden for Warszawapagt-samarbejdet, så vil det være yderst vanskeligt at komme videre i afspændingen.

Intw:

Kan man konkludere det på den måde, Kjeld Olesen - det det drejer sig om, det er, at NATO træffer en beslutning - principbeslutning om at placere disse raketter og bruger dette som et forhandlingsudgangspunkt.

Kjeld Olesen:

Det er muligt at det bliver løsningen. Og da der går mindst tre år før de kan opstilles, og man går i gang med forhandlingerne med det samme - ja, så kan det være et helt helt andet resultat, man når frem til til den tid.

Intw:

Er tonerne ikke lige præcis som under den kolde krig - forhandling på grund af styrke.

0304

Kjeld Olesen:

Nej, for sådan har det faktisk været hele tiden. Det er en beklagelig kendsgerning, at sikkerhedspolitik er noget - jeg vil godt sige - kynisk. SALT-forhandlinger, det er på grundlag af magt, man forhandler og det man så måske kan mangle - det er en inspiration til at turde vove sig ud i forhandlinger, selvom det ikke er på grundlag af styrke, og hvis ^{er} tager situationen for øjeblikket med mellemdistance-raketterne, så har Sovjetunionen styrken - stærkere end man har det i NATO, og derfor mener jeg

at vi her skal se bort fra det princip og disse forhandlinger med det samme.

Intw.:

Kan Danmark forhandle udelukkende på grund af kyniske overvejelser?

Kjeld Olesen:

Danmark kan inspirere - influere de andre til, at vi skal turde forhandle uden udelukkende at skele til dette.

PK.I., den 7. november 1979